

סימן קס

בגרות שלא כדין ולענין קבורה בקברות ישראל

ו' אייר תשי"ז.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוה"ר חיים אלעזרי שליט"א הגאב"ד קענטאן, אהיא.

בדבר הגרות שהיה אצל ראביי קאנסערוואטיווער שלא היה בקבלת מצות כראוי והטבילה לא היתה לפני הב"ד אלא לפני נשיהם. הנה פשוט שהגרות אינה כלום והא קבלת מצות מעכב הגרות ואפילו קבל כל דיני התורה הו"ך מדבר אחד מעכב כדאיתא בבכורות דף ל'. וגם צריך שתהיה קבלת המצות בפני ג' ומעכב אפילו בדיעבד כדאיתא בש"ך סי' רס"ח סק"ט. ולכן בעצם יש לפקפק על הגרות שיש רבנים שמקבלין הא אנו סהדי ברובן שאין מקבלות המצות כדחוכיה סופן וגם שלא תהא עדיפא מבעלה היהודי שנתגיירה בשבילו שהיא דואה שגם הוא מחלל שבת ומופקר להרבה איסורין. אך עכ"ז יש מקום לומר שהוא גרות בדיעבד מאחר שאמרה לפני הבית דין שמקבלת מצות התורה ואירע גם כזו שמקבלת באמת לכן אולי דנין אף באלו שאין שומרת אח"כ דיני התורה שברור לנו שאף בעת הגרות לא קבלה בלבנה, רק כדברים שבלב. אף שלדידי לא מסתבר שבשביל איזו יחידות לסלק האנן סהדי ולהחשיב לדברים שבלב אבל אולי זהו טעמייהו ויש עכ"פ מקום לזה.

ועוד יש מקום לומר טעם גדול דמה שבעלה שנתגיירה בשבילו הוא מחלל שבת ומופקר בכמה איסורין עושה שהיא סבורה שאין חיוב כ"כ לשמור המצות וא"כ הוא כגר שנתגייר בין העכו"ם שפורש בשבת דף ס"ה שהוי גר אף שעדין עובר ע"ז עיי"ש והטעם משום שקבל עליו להיות ככל היהודים שנחשכה קבלה אף שלא ידע כלום מהמצות דידיעת המצות אינה מעכבת הגרות ורק בידע ולא רצה לקבל הוא עכוב בגרות דהא א"צ ללמד כל התורה כולה קודם שנתגייר דרק מקצת מודיעין. ולכן אף שהב"ד אמרו לה שצריך לשמור שבת חושבת שהוא רק הדור בעלמא אבל גם מי שאינו שומר השבת וכדומה טועה לימר שהוא יהודי כשר נמצא שלטענתה קבלה כל המצות שיהודי מחוייב שהוא גרות אף שמחמת זה לא תקיים עכ"פ המצות. וזהו טעם שיש בה ממש להחשיבה לגיורת והוא למוד זכות קצת על הרבנים המקבלים שלא יחשבו עוד גריעי מהדיוטות.

אבל עכ"פ צריכה לקבל המצות בפני ב"ד, והראבי"ס קאנסערוואטיווער מסתמא אין עושין כן

דהא אין יודעין דיני גרות וגם אינם זיהרין לקיים כדין אף אם היו יודעין וממילא חסר קבלת מצות אף הקבלה הגרועה שזה ודאי הוא עכוב בגרות. וגם הא ב"ד של הקאנסערוואטיווער הם פסולי' לב"ד דהם כופרין בהרכה עיקרי הדת ועוברין על כמה לאוין. עיין בחו"מ סי' ז' סעי' ט' ועיין בפ"ת בשם דעק"א דאף בעברה דרבנן פסול לדין ולא צריך הכרזה. וגם הוא כודאי שעוברין על כמה איסורין דאורייתא ואף שלא נתקבל עדות עליהו הוא כאנן סהדי שכל ממי ששם הבווי קאנסערוואטיווער עליו הוא בחזקת מופקר להרבה איסורין ולכפירה בהרבה עיקרים, וכבר בארתי בתשובה אחת שמוחזק לכפירה פסול אף בלא קבלת עדות עליו אף כשנוגע להקל ואין עתותי בידי להתריך בזה. ולכן פשוט שאין הגרות שעשה הראבי"ס של הקאנסערוואטיווער כלום.

וגם אף אם היה בעת קבלת המצות ביום ובב"ד כשר ולא היו ב"ד בשעת טבילה אף שלתוס' ורא"ש שהיא שיטה ראשונה כמחבר שא"צ ב"ד בדיעבד מ"מ הא שנים כשרים בעינן כרי שיהיו עדים כמפורש בש"ך סק"י דהא ידוע לכל שהיתה נכרית וצריכין לעדים וכיון שלא ראו הטבילה אין לנו עדים שטבלה וממילא היא בחזקת גיורתה. ואין לומר דמה ששלחו נשיהם הוא כידוע להם שטבלה ויהיה כהא שכתבו התוס' ביבמות דף מ"ה בשם י"מ דכיון דידוע לכל שטבלה כאלו עומדין שם דמי, דכי ידוע הוא זה דודאי הא אפשר שלא טבלה או לא טבלה כדין רק שהנשים אמרו שטבלו וכדין והן פסולות להעיד ול"ד להא דתוס' דהיתה בחזקת שומרת דת. ואף להרמב"ן שהביאו הר"ן והמ"מ בפ"ג מאיסורי ביאה ה"ט במה שמתרין דברי הר"ף דבדיעבד לא פסלינן לזרעיה דהוא בקבל בפני ב"ד למול ולטבול והלך ומל וטבל שלא בפני ב"ד עיי"ש דכוונתו דכיון דקבל לעשות נאמן שעשה פשוט דהוא בנתגייר לשם שמים דרצונו להתגייר באמת יש לתלות חזקה שעשה כקבלתו אבל בנתגייר שלא לשמה אלא לאישות וכדומה שהוא רק מן ההכרח שיש ודאי לתלות שאם אך תוכל לרמות ולא תעשה כקבלתה תרמה שהרי אין לה רצון להתגייר ואין לה חזקה שתעשה כקבלתה ולכן צריך עדים כשרים לכו"ע ואף בדיעבד צריך שיהיו שנים כשרין לכה"פ וכיון שלא היו שם אלא הנשים היא בחזקת גיורתה. (ומש"כ כתד"ה לחלק בין קרובים לנשים לא מסתבר אלא הרמ"א איירי באופן שא"צ עדים כגון שאין מכירין אותו לנכרי או כהא דרמב"ן בטבל לשם שמים וקבל עליו בפני ג' לילך למול ולטבול שחזקה שעשה כקבלתו או כאנן סהדי שטבלה לנדוטה אף שאין שם אלא נשים כדאיתא בתוס'

צריכים גרות ובאשר הם קטנים צריך למולם ולהטביע ציד ביד לכן צריך להכין ג' אנשים כשרים ואינם קרובים זה לזה שהם יהיו הב"ד לכיון שהמילה תהיה לגרות לזכותו. והמהול צריך לברך למול את הגרים וברכת להכניסו אין לברך. ואח"כ מבדך אחד על הכוס בנוסח זה בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית עיין ביו"ד סי' רס"ח סעי' ה' ובט"ו שם ס"ק י"ב וכן הוא בש"ך סי' רס"ז ס"ק כ"ג בסופו. וטוב יותר שלא לומר עתה שוב כלום ולא לקרא לו עתה שם כיון שעדין מחוסר טבילה אלא כשיגדל קצת עד שיהיה ראוי לטובלו שהוא כשיהיה ערך בן שתי שנים שאז יטבלוהו ג"כ במעמד ב"ד שהם ג' אנשים כשרים שיחדום לכך ויכונו להטבילו לזכותו לשם גרות ובמקוה כשרה ולעין שלא יהיה דבר חוצץ בגופו ובשעריו ויעשה גר, ואז יקראו לו שם ויברכוהו אז בנוסח זה או"א קיים את הילד הזה לישראל ויקראו שמו בישראל פב"פ על שם המגדלו, כי אף שבעצם היה צריך לומר בן אברהם אבינו אבל כיון שרוצה המגדלו שיקראו על שמו יכולין לעשות כן כי יכולין לקרא לאדם שהוא בן המגדל ואין לחוש לקלקול דשמא יקדש אחת מקרובי המגדל ואשתו ויאמדו שאין הקידושין תופסין משום שיאמדו שהוא בנם דלא שכיח שיקדשו בזמננו קרובות שאין קידושין תופסין. וגם הא יהיו מוכרחין לגלות לו קודם שיעשה בן י"ג שנה שהוא בן נכרים שגיירוהו דאל"כ יש לחוש שימחה כשיתודע אף כשיהיה בן עשרים ויותר ויתבטל הגרות ולכן יהיה אסור להשיאו אשה וממילא ידעו שאינן קרובות. וידלג מישמח האב עד ציה אותו אלקים ויאמר הודו לה' כי טוב כל"ח פלוני הקטן גדול יהיה ויכנס לתורה ולחופה ולמע"ט.

ואם יתביישו ולא ירצו שידחו קריאת השם עד אחר הטבילה יכולים לקרא לו שם גם תיכף אחר המילה אבל טוב לדלג תיבת לישראל אלא לומר קיים את הילד הזה ויקראו שמו פב"פ וזה הקטן גדול יהיה ויכנס לטבילה לקדושת ישראל ולתורה ולחופה ולמע"ט. וכשיגדל קצת עד שיהיה ראוי לטובלו יטבלוהו במעמד ב"ד ועל דעתם לכוונת גרות לזכותו.

ואם היא ילדה אין לקרא לה שם עד שתגדל קצת שתהיה ראויה להטבילה ויטבלוה במעמד ב"ד ועל דעתם לכוונת גרות לזכותה ואז יקראו לה שם תיכף אחר הטבילה ואין צורך לחכות על יום קריאה כי בשעת הטבילה עדיף, וג"כ יצטרכו לגלות לה

ורא"ש אבל בהא דידן שמכירין אותה לנכרית ולא נתגיירה לש"ש שלית לה חזקה צריך דוקא בפני שנים כשרים. והש"ך לא קאי אלא אלילה ולא אדין ב"ד שהוא גם בגמ"ד צריך ב"ד.

אך אם מחוייב כתר"ה לצאת במחלוקת גדולה ואחרי כל זה אפשר שלא ישמעו לו בדבר בית הקברות שהיה טוב שיחלקו כמו שרוצה כתר"ה, אני אומר שכיון שמה שאין קוברין מתי עכו"ם בקברות של ישראל כדאיתא ברש"י גיטין דף ס"א הוא מטעם דאין קוברין רשע אצל צדיק כמפורש שם בר"ן עיי"ש והובא בב"י סי' שס"ז ביו"ד עיי"ש לכן החיוב על כתר"ה רק להזהיר את שומרי תורה שיצוו שלא יקברום סמוך להגרים כאלו. וטוב להחמיר שיתרחקו מהם שמנה אמות כשעור שאיתא בגליון מהרש"א סי' שס"ב בתלמידי מיסיאנערס שירחיקו מהם ח' אמות. ועל אלו שאינם שומרי תורה ולא איכפת להם צריך כתר"ה רק למחות משום שאפשר שעכ"פ עדיפי מעכו"ם גם לקבורה ואין לקבור לכתחלה אף ישראל רשע אצל עכו"ם וגם אפשר עשה תשובה רגע לפני מותו וכיפרה מיתתו עליו. אבל לצאת במחלוקת אינו מחוייב בשביל העבריינים. ובשביל שומרי תורה הרי סגי במה שיוהירום שירחיקום מהם ח' אמות. ולהבא ודאי טוב שיפעול כתר"ה שיתגירו אצל רב היודע בדיני גרות ועושה כדיון אף שגם הם ספק אם נחשבו גרים כדלעיל וטוב להרחיק מהם את שומרי תורה. ואולי יפעול כתר"ה גם אלו שכבר נתגידו אצל הראב"י שיטבלו פעם שנית כדיון.

והנה באלו שמתגיירין שלא לש"ש ובאים המקילין לדון מכח דברים שבלב ודאי יש לחוש שיחזרו בהם ולכן אף להמקילין צריך שיקבלו המצות ממש סמוך לטבילה וא"כ מוכרח שיהיו ב"ד אצל הטבילה כדי שאז תהיה הקבלת מצות. ידידו.

משה פיינשטיין

סימן קסא

בדבר אלו הלוקחים ילדים מנכרים לגדלם כבנים שקורין אדאפטירן

כ' אייר תשי"ד.

מע"כ ידידי הרב הנכבד מוה"ר יצחק מאיעווסקי שליט"א.

בדבר אלו שלוקחים ילדים שנולדו מנכרים לגדלם כבנים שקורין אדאפטירן איך להתנהג. הנה